

Konserwacja odzieży roboczej i ochronnej

Odzież robocza i ochronna ma za zadanie chronić pracownika podczas pracy przed działaniem czynników szkodliwych lub niebezpiecznych dla zdrowia oraz zabezpieczać przed ewentualnymi urazami ciała. A jak powinna wyglądać jej konserwacja?

mgr inż. Elżbieta Domaszewicz

główny specjalista ds. BHP, Dział Ochrony Pracy i Środowiska,
Warszawski Uniwersytet Medyczny

Na wielu stanowiskach pracy pracownicy w celu ochrony przed zagrożeniami używają odzieży i obuwia przydzielonego przez pracodawcę. Wynika to wprost z przepisów *Kodeksu pracy*, które nakładają obowiązek dostarczenia pracownikom odzieży w dwóch przypadkach: gdy odzież własna pracownika może ulec zniszczeniu lub zabrudzeniu oraz w momencie, gdy wymagają tego względy technologiczne, sanitarne lub bezpieczeństwa i higieny pracy.

Odzież i obuwie robocze

Odzież i obuwie dostarczane pracownikom możemy pogrupować w dwie kategorie: robocze i ochronne. Odzież i obuwie robocze mają za zadanie zapewnienie ochrony pracownika lub jego własnej odzieży przed zabrudzeniem lub zniszczeniem w związku z wykonywaną pracą. Odzież roboczą jest także tak zwana odzież reprezentacyjna, która służy głównie wsparciu wizerunku firmy. Odzież reprezentacyjna nie ma cech ochronnych.

Odzież i obuwie ochronne

Odzież i obuwie ochronne należą do środków ochrony indywidualnej (ŚOI), które mają chronić

Odzież i obuwie robocze należy stosować tylko na stanowisku pracy. Nie wolno w nich wychodzić poza zakład, jeździć komunikacją miejską czy przychodzić w nich do domu.

przed działaniem niebezpiecznych i szkodliwych czynników występujących w środowisku pracy. Do takich czynników zaliczamy między innymi:

- zagrożenia powodowane przez maszyny, procesy technologiczne, prąd elektryczny, skażenia środkami chemicznymi, biologicznymi,
- promieniowanie jonizujące, wysoką temperaturę,
- warunki atmosferyczne.

Zarówno odzież robocza, jak i ochronna musi spełniać wymagania dotyczące oceny zgodności określone w odrębnych przepisach oraz podlegać obowiązkowej certyfikacji. Norma EN ISO 13688 określa ogólne wymagania z zakresu ergonomii, oznaczenia wielkości, nieszkodliwości i znakowania odzieży ochronnej oraz informacji, które powinien dostarczyć producent wraz z odzieżą ochronną. Norma ta powinna być stosowana razem z innymi normami zawierającymi szczegółowe wymagania dla określonego wyrobu w celu zapewnienia ochrony przed danym zagrożeniem.

Rodzaje środków ochronnych i ich przydział

Rodzaje środków ochrony indywidualnej oraz odzieży i obuwia roboczego, a także ich okresy użytkowania pracodawca ustala w porozumieniu

z zakładową organizacją związkową lub gdy w zakładzie nie ma związków zawodowych, z pracownikami, przedstawicielami załogi wybranymi w trybie przyjętym w zakładzie pracy. Środki ochron indywidualnych oraz odzież i obuwie robocze są własnością pracodawcy.

Zasady przydziału ŚOI oraz odzieży roboczej należy zawrzeć w załączniku do regulaminu pracy lub w innym dokumencie (np. zarządzeniu), gdy pracodawca nie ma obowiązku opracowania regulaminu pracy. Podstawową informacją pomocną w ustaleniu norm przydziału jest przegląd procesów pracy i procesów technologicznych na stanowiskach. Kategoria odzież ochronna obejmuje także akcesoria, takie jak: hełmy ochronne, okulary, czapki, rękawice, bielizna termiczna. W normach przydziału uwzględniamy: stanowiska pracy, rodzaj odzieży (ochronna lub robocza), asortyment, czas użytkowania oraz informację, czy za dany asortyment możemy wypłacić ekwiwalent pieniężny za używanie (lub pranie przez pracownika) własnej odzieży i obuwia roboczego.

Pranie odzieży

Pracodawca ma także obowiązek zapewnić, aby stosowane ŚOI oraz odzież i obuwie robocze miały właściwości ochronne i użytkowe, oraz zapewnić ich pranie, konserwację, naprawę, odpylanie i odkażanie. Częstotliwość prania, konserwacji, odpylania odzieży roboczej należy ustalić dla poszczególnych stanowisk pracy w dokumencie określającym zasady gospodarki odzieżą, obuwiem i środkami ochron indywidualnych.

W przypadku gdy pracodawca nie może zapewnić prania odzieży roboczej, może powierzyć te czynności pracownikowi za jego zgodą, wypłacając jednocześnie ekwiwalent pieniężny w wysokości poniesionych przez pracownika kosztów. Nie można powierzyć pracownikowi prania, konserwacji, odpylania i odkażania odzieży i obuwia, które mogły ulec skażeniu środkami chemicznymi lub promieniotwórczymi albo materiałem biologicznie zakaź- ➤

PODSTAWOWE ZALECENIA

W PRZYPADKU PRANIA I KONSERWACJI ODZIEŻY I OBUWIA ROBOCZEGO PRZEZ PRACOWNIKÓW:

- 1** Po zdjęciu odzieży roboczej i umieszczeniu jej w szczelnej torbie foliowej na czas transportu należy umyć i zdezynfekować ręce.
- 2** Odzież należy prać oddzielnie od bielizny domowej, najlepiej kolorami, aby uniknąć przebarwień.
- 3** Prać w temperaturze zalecanej przez producenta, nie skracać cyklu prania.
- 4** Do prania odzieży wymagającej bezwzględnej czystości bakteriologicznej należy użyć proszku przeznaczanego do prania i dezynfekcji, prać minimum 25 minut w temperaturze 60-70 stopni, jeżeli producent odzieży na to zezwala, to temperatura powinna osiągnąć 90 stopni.
- 5** Po załadowaniu odzieży do bębna należy umyć i zdezynfekować ręce.
- 6** Prasować w temperaturach od 100 do 200 stopni (zapoznać się z informacją na wszywce).
- 7** Wszystkie ubytki guzików i drobne naprawy należy wykonać na wypranej oraz wysuszonej odzieży.
- 8** Po wyprasowaniu odzież pakujemy do czystego, nieużywanego worka foliowego. Otwieramy go dopiero w miejscu pracy.
- 9** Obuwie robocze typu „croc’s” możemy od czasu do czasu wyprać w pralce w najwyższej temperaturze. W innym przypadku, po uprzednim usunięciu widocznych zabrudzeń, przynajmniej wytrzymajmy obuwie ścierką spryskaną środkiem dezynfekcyjnym. Obuwie należy przenosić w osobnym worku foliowym.

► nym. Ekwiwalent za pranie uwzględnia następujące pozycje: koszt wody, prądu, środka piorącego, a także czas pracy pracownika. Koszty te muszą być realne. Ustalając ekwiwalent za pranie, można posilić się informacją o cenie usługi prania przez pobliskie pralnie. Ekwiwalent za pranie najczęściej jest wypłacany okresowo (co miesiąc, kwartalnie lub raz w roku) za faktycznie przepracowane przez pracownika dni.

W przypadku gdy pracodawca wypłaca pracownikowi ekwiwalent za używanie własnej odzieży lub jej pranie, powinien prowadzić indywidualne karty ewi-

dencji wypłat. Raz obliczony ekwiwalent za pranie lub używanie własnej odzieży można wypłacać ryczałtowo i corocznie indeksować go o wskaźnik inflacji. Wszystkie koszty związane z gospodarką odzieżą w zakładzie pracy stanowią koszty pracodawcy a ekwiwalenty, zgodnie z obowiązującymi przepisami, stanowią przychód pracownika z tytułu stosunku pracy. Przychód ten jest jednak wyłączony z oskładkowania i opodatkowania.

Szkolenie

Powierając pracownikom odzież i obuwie robocze, pracodawca powinien zapoznać ich z wymaganiami co do prawidłowego użytkowania, prania czy konserwacji. Co prawda nie wynika to wprost z przepisów kp, bo te obligują do obowiązkowego zapoznania pracownika ze sposobami posługiwania się ŚOI, ale właściwa dbałość o odzież przedłuża jej trwałość i wpływa na estetykę pracownika. Na szkoleniu powinniśmy zapoznać pracownika z informacjami zawartymi na metce odzieży, a w razie powierzenia prania firmie zewnętrznej przekazać jej informację o wymogach stawianych odzieży ochronnej. Znakowanie odzieży na metce lub wszywce powinno zawierać informacje o:

Pracownik służby bhp pełni w zakładzie funkcje doradcze i kontrolne, może wspomóc swoją wiedzą pracodawcę, ale to zawsze na pracodawcy spoczywa odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy.

- ▷ • rodzaju produktu,
- nazwie producenta,
- wielkości odzieży zgodnie z EN ISO 13688,
- numerze normy, której wymagania spełnia konkretna garderoba,
- sposobie konserwacji,
- klasie ochronności (znak graficzny).

Odzież robocza wykorzystywana jest przez pracowników wielu gałęzi gospodarki, między innymi w: przychodniach zdrowia, szpitalach, gabinetach weterynaryjnych, gabinetach fizjoterapeutów, spa, sklepach, hotelach, gastronomii, salonach fryzjerskich i kosmetycznych. Dbając o odzież roboczą, szczególnie w okresie zwiększonego ryzyka (pandemia COVID-19), warto przypomnieć pracownikom podstawowe zasady chroniące przed możliwością przeniesienia infekcji.

W trakcie pracy pracownicy zbierają na swoich ubraniach ogromne ilości drobnoustrojów, które łatwo mogą być przenoszone pomiędzy pracownikami oraz poza zakładem pracy. Wszyscy powinniśmy pamiętać o tym, że odzieży i obuwiu roboczego należy używać tylko na stanowisku pracy. Nie wolno w nich wychodzić poza zakład, jeździć komunikacją miejską czy przychodzić w nich do domu. Wielu pracowników pracuje w koszulkach typu „polo” i mimo że wyglądają jak normalna odzież są odzieżą roboczą. W dobie koronawirusa pracodawcy powinni rozważyć zwiększenie ilości odzieży roboczej, tak aby pracownik miał możliwość przebrania się w ciągu dnia w razie potrzeby.

Czy pracodawca ma obowiązek wyposażenia wszystkich pracujących w odzież i obuwie robocze?

Pracodawca ma obowiązek wyposażenia w odzież i obuwie robocze wszystkich zatrudnionych na umowę o pracę. W przypadku zatrudniania na umowach cywilno-prawnych (zlecenia, dzieło) lub B2B zakres wyposażenia w ŚOI i odzież oraz obuwie robocze należy określić w umowie łączącej pracodawcę z pracującym. W przypadku pracownika koszty związane z bhp wchodzi w skład kosztów uzyskania przychodu pracodawcy a pracownicy nie płacą z tego tytułu składek na ZUS i podatku. W przypadku pracownika na umowie zleceniu, jeżeli to pracodawca zabezpiecza odzież i obuwie robocze, to następuje przychód po stronie zleciobiorcy, który należy „ozusować” i opodatkować. W przypadku zatrudniania pracowników z agencji pracy tymczasowej to na pracodawcy ciąży obowiązek wydania, prania, konserwacji, naprawy, odpylania i odkażania ŚOI oraz odzieży i obuwiu roboczego. Prawidłowe gospodarowanie ŚOI, odzieżą i obuwiem roboczym przydzielanym pracownikom wymaga od pracodawcy wiedzy i osób, które technicznie obsługują ten proces. Na polskim rynku działają wyspecjalizowane firmy, które kompleksowo zaopatrują pracodawców w odzież i obuwie robocze na zasadzie wynajmu, wypiorą i zdezynfekują ją oraz dostarczą do szafek pracowników. Nie zwalnia to pracodawcy od opracowania szczegółowych zasad przydziału i zapoznania z nimi pracowników. Pamiętajmy, pracownik służby bhp pełni w zakładzie funkcje doradcze i kontrolne, może wspomóc swoją wiedzą pracodawcę, ale to zawsze na pracodawcy leży odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny pracy. □

Piśmiennictwo

1. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe (Dz.U. z 1998 r., nr 161, poz. 1106).
2. Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz.U. z 2020 r., poz. 1426 t.j.).
3. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. z 1997 r., nr 109, poz. 704).
4. Ustawa z dnia 9 lipca 2003 r. o zatrudnianiu pracowników tymczasowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1563).
5. Ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy, art. 237⁶-237¹⁰ (Dz.U. z 2020 r., poz. 1320).
6. PN-EN ISO 13688:2013-12.

WIĘCEJ ARTYKUŁÓW
W KATEGORII TEMATYCZNEJ
„ŚRODKI OCHRONY INDYWIDUALNEJ”
ZNAJDZIESZ NA PORTALU:

 behapowcy.com

